

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ОПОДАТКУВАННЯ НЕРУХОМОГО МАЙНА В КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ БЮДЖЕТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНУ

ПЕДЧЕНКО Н. С., ІГНАТЕНКО В. Ю.

УДК 336.226.212.1:336.14

Педченко Н. С., Ігнатенко В. Ю. Удосконалення механізму оподаткування нерухомого майна в контексті формування бюджетного потенціалу регіону

Мета статті полягає в дослідженні сучасних проблем механізму нарахування податку на нерухоме майно та визначення комплексу заходів щодо його вдосконалення. На основі аналізу зарубіжного досвіду оподаткування нерухомості запропоновано комплекс заходів реформування механізму оподаткування нерухомого майна. Визначено, що використання площі нерухомості як бази оподаткування в Україні зумовлено недостатньою розробленістю кадастру нерухомості та реєстру прав на нерухомість. Обґрунтовано, що діючий метод нарахування податку є неефективним і потребує вдосконалення шляхом впровадження коригуючих коефіцієнтів. Запропонована у роботі формула розрахунку обсягу податку дозволить ураховувати рівень платоспроможності громадян, збільшити доходи місцевих бюджетів і розширити самостійність органів місцевого самоврядування.

Ключові слова: податок на нерухоме майно; місцеві податки і збори, місцевий бюджет, оподаткування; бюджетний потенціал.

Рис.: 3. **Табл.:** 2. **Формул.:** 2. **Бібл.:** 8.

Педченко Наталія Сергіївна – кандидат економічних наук, доцент, декан факультету фінансів і обліку, Полтавський університет економіки і торгівлі (вул. Коваля, 3, Полтава, 36014, Україна)

E-mail: pedchenko_ns@ukr.net

Ігнатенко Вікторія Юрїєвна – асистент, кафедра фінансів, Полтавський університет економіки і торгівлі (вул. Коваля, 3, Полтава, 36014, Україна)

E-mail: vi_tochka@bk.ru

УДК 336.226.212.1:336.14

UDC 336.226.212.1:336.14

Педченко Н. С., Ігнатенко В. Ю. Усовершенствование механизма налогообложения недвижимого имущества в контексте формирования бюджетного потенциала региона

Pedchenko N. S., Ignatenko V. Yu. Improvement of the Mechanism of Taxation of Real Property in the Context of Formation of the Budget Potential of the Region

Целью статьи является исследование современных проблем механизма начисления налога на недвижимое имущество и определение комплекса мероприятий по его совершенствованию. На основе анализа зарубежного опыта налогообложения недвижимости предложен комплекс мероприятий реформирования механизма налогообложения недвижимого имущества. Определено, что использование площади недвижимости как базы налогообложения в Украине обусловлено недостаточной разработанностью кадастра недвижимости и реестра прав на недвижимость. Обосновано, что действующий метод начисления налога является неэффективным и нуждается в усовершенствовании путем внедрения корректирующих коэффициентов. Предложенная в работе формула расчета объема налога позволит учитывать уровень платежеспособности граждан, увеличить доходы местных бюджетов и расширить самостоятельность органов местного самоуправления.

The goal of the article is the study of modern problems of the mechanism of charging real property tax and identification of a complex of measures on its improvement. On the basis of analysis of foreign experience of real property taxation the article offers a complex of measures of reformation of the mechanism of real property taxation. It states that the use of the property area as a basis of taxation in Ukraine is caused by insufficient development of the cadastre of real property and register of real property rights. It grounds that the existing method of charging the tax is not efficient and needs to be improved through introduction of adjustment ratios. The offered formula of calculation of tax size would allow taking into consideration the citizens solvency level, increase receipts of local budgets and expand independence of the bodies of local self-governing.

Ключевые слова: налог на недвижимое имущество; местные налоги и сборы, бюджет, налоговая система.

Key words: real property tax, local taxes and dues, budget, tax system.

Рис.: 3. **Табл.:** 2. **Формул.:** 2. **Библ.:** 8.

Рис.: 3. **Табл.:** 2. **Formulae:** 2. **Bibl.:** 8.

Педченко Наталія Сергіївна – кандидат економічних наук, доцент, декан факультета фінансов і учета, Полтавський університет економіки і торгівлі (вул. Коваля, 3, Полтава, 36014, Україна)

E-mail: pedchenko_ns@ukr.net

Ігнатенко Вікторія Юрїєвна – асистент, кафедра фінансов, Полтавський університет економіки і торгівлі (вул. Коваля, 3, Полтава, 36014, Україна)

E-mail: vi_tochka@bk.ru

Pedchenko Nataliya S. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Dean of the Faculty of Finance and Accounting, Poltava University of Economics and Trade (vul. Kovalya, 3, Poltava, 36014, Ukraine)

E-mail: pedchenko_ns@ukr.net

Ignatenko Viktoriya Yu. – Assistant, Department of Finance, Poltava University of Economics and Trade (vul. Kovalya, 3, Poltava, 36014, Ukraine)

E-mail: vi_tochka@bk.ru

З апроваджені Податковим кодексом податки та збори відкрили значні можливості для формування бюджетного потенціалу регіону, особливо це стосується податку на нерухоме майно, оскільки він, на відміну від основних податків (на додану вартість, прибуток, доходи фізичних осіб), які носять вірогідний характер, характеризується стабільністю і прогнозованістю податкових надходжень до бюджету. Це зумовлено такими перевагами, як: стабільність місця розташування, обов'язковість державної реєстрації, наочний контроль. Зміна складу надходжень місцевих податків і зборів за Податковим кодексом покращила ситуацію

щодо наповнення місцевих бюджетів, однак механізм їх нарахування залишається недосконалим і суперечливим. З погляду на це, визначення найбільш ефективного механізму нарахування податку на нерухоме майно є актуальною проблемою сьогодення.

Питання оподаткування нерухомості є предметом дослідження багатьох українських вчених: Короткевича О. В. і Багрія О. О., Бобоха Н. М., Сидорович О., Рудницької Ю. та інших [4; 7; 8]. Водночас в науковій літературі недостатньо висвітлені питання оцінки ефективності існуючого механізму нарахування податку на нерухоме майно та напрями його реформування у контексті податкової реформи.

Метою статті є дослідження сучасних проблем механізму нарахування податку на нерухоме майно та визначення комплексу заходів щодо його вдосконалення.

Аналізуючи оподаткування нерухомого майна, який є новим для нашої країни, відмічаємо значну відмінність у базі оподаткування в Україні порівняно із

зарубіжними країнами (рис. 1). Умовно підходи до визначення податкової бази оподаткування нерухомого майна можна поділити на такі групи: на основі вартості нерухомості і на основі її площі.

Для країн з високо розвинутою економікою характерним є податок, який базується на ринковій вартості не-

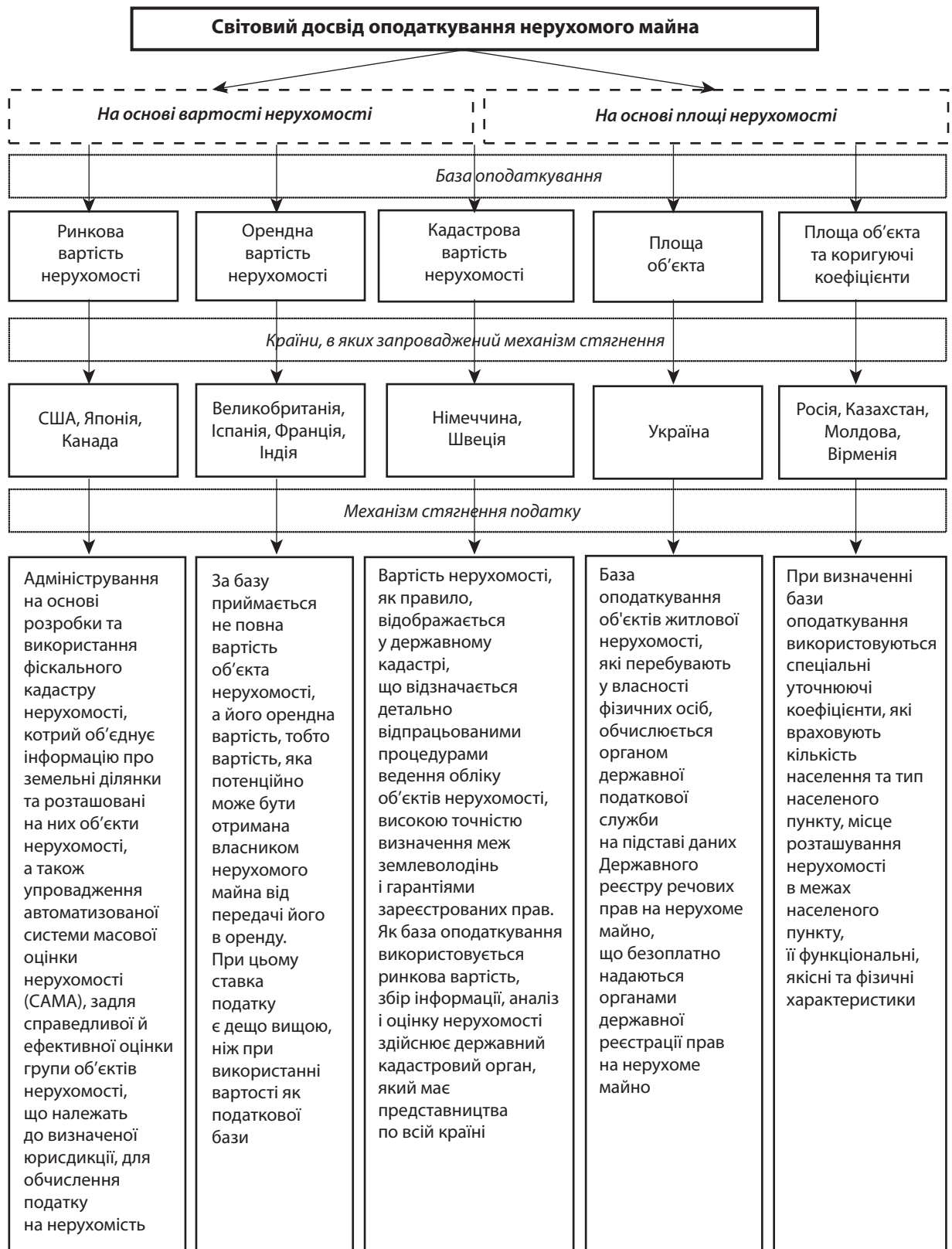

Рис. 1. Світовий досвід оподаткування нерухомого майна

Джерело: складено автором.

рухомості (*market value*). Перевагою даного методу є справедливий розподіл податкового тягаря, однак у країні має бути добре розвинутий фіскальний кадастр нерухомості. Прикладом ефективного застосування даного податку є США та Канада, в яких діє система оподаткування, за якої переоцінка ринкової вартості нерухомості та відповідно зміна податкової ставки проводиться щороку. Погоджуємося із твердженням Короткевича О. В. та Багрія О. О., що це дозволяє зробити оподаткування нерухомості максимально справедливим з точки зору об'єктивного розподілу податкового навантаження в умовах постійних перетворень на ринку нерухомості та в економіці країни в цілому [7, с. 55]. Важливим при цьому є поділ оподатковуваної нерухомості на комерційну (промислову), сільськогосподарського призначення та нерухомість громадян, що дає змогу встановлювати різні ставки для класів нерухомості і підкреслює справедливість стягнення податку з різних суб'єктів оподаткування.

Широким розповсюдженням в останні роки набула система оподаткування нерухомості на основі орендної вартості. Однак така система має значні вади: складність обрахунку вартості оренди для деяких груп об'єктів нерухомості. Ключовим фактором у виборі даного методу оподаткування є доступність інформації про розмір орендної плати або ціни продажу нерухомості. Так, у Франції податок на житло стягується тільки з нерухомості, яка офіційно знаходиться в оренді, а сплачує його особа, яка станом на 1 січня є її користувачем. Вважаємо, що така модель є неприйнятною для України, оскільки поряд із недоступністю даної інформації розповсюдженням є факт приховування доходів від здачі в оренду житлових приміщень.

Відмінною рисою використання оподаткування нерухомості на основі її кадастрової вартості є наявність державного кадастрового органу, який займається збором інформації, аналізом і оцінкою нерухомості.

Використання площі нерухомості при встановленні обсягу податку на нерухоме майно зумовлено відсутністю (недостатньою розробленістю) в країнах кадастру нерухомості або реєстру прав на нерухомість. Однак даний метод, який впроваджений в Україні з прийняттям Податкового кодексу, має суттєві недоліки, основним з яких є неврахування рівня платоспроможності населення. Крім того, для досягнення справедливості в оподаткуванні нерухомості потрібно враховувати диференціацію нерухомості за місцем розташування. Так, провівши аналіз вартості нерухомості у столиці України та містах обласного значення Полтавської області (рис. 2, рис. 3), можемо стверджувати про значне перевищення вартості житла в м. Києві над вартістю житла в найбільших містах Полтавської області. Разом з тим, згідно з положеннями Податкового кодексу [2], громадянин, який проживає у місті обласного значення, має сплачувати такий самий обсяг податку на нерухомість, як і громадянин у м. Києві, незважаючи на перевищення вартості нерухомості останнього у десятки разів.

Крім того, визначаємо дискусійність положення щодо оподаткування житлової, а не загальної площі об'єкта житлової нерухомості. Погоджуємося з твердженням Сидорович О. А., Рудницької Ю. В., що це створює ситуацію, в якій значна частина площі нерухомості, яка перебуває у власності фізичних осіб, залишається поза зоною оподаткування [8].

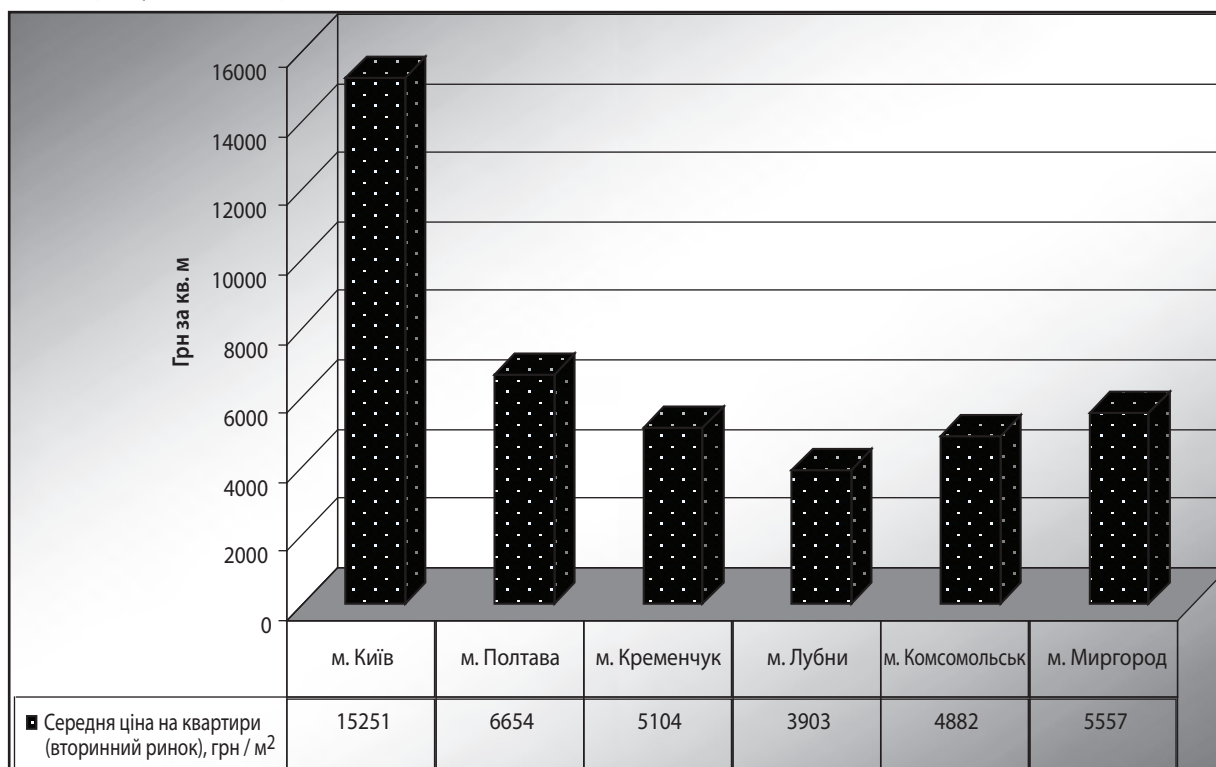
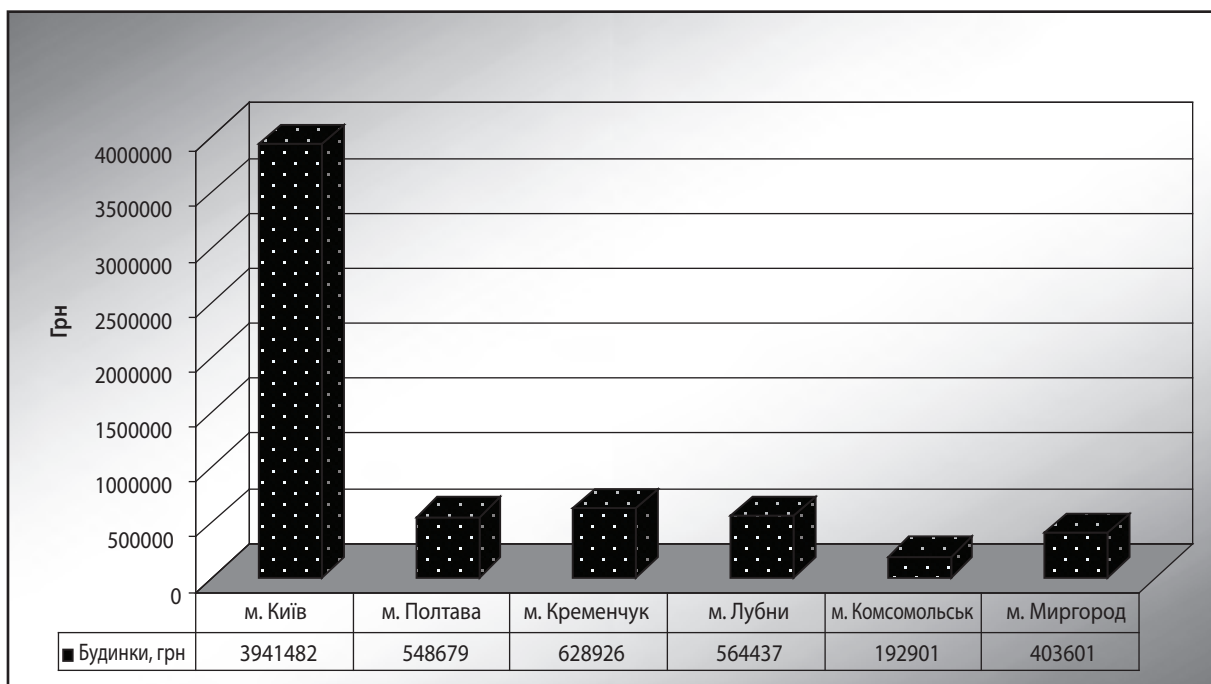

Рис. 2. Диференціація вартості квартир на вторинному ринку в містах України у 2012 р.

Джерело: складено автором на основі даних [5]

Рис. 3. Диференціація середньої вартості будинків в містах України у 2012 р.

Джерело: складено автором на основі даних [5].

Вважаємо, що така ситуація порушує принцип справедливості, на якому має будуватися бюджетна система в Україні [1], а тому назріває потреба у зміні механізму формування податку на нерухомість. Визнаючи ефективність, прозорість та справедливість розрахунку податку на основі ринкової вартості, вважаємо, що за сучасних умов Україна не має необхідної бази для його справляння. Встановлення ставки податку на основі вартісної оцінки майна потребує поступового реформу-

вання системи оподаткування нерухомості, що передбачає створення кадастру нерухомості, діючої системи масової оцінки нерухомості, створення державного кадастрового органу, досягнення необхідного рівня платоспроможності та податкової дисципліни громадян. Тому нами запропоновано поетапний процес реформування системи оподаткування шляхом поступового переходу від площі об'єкта як бази нарахування податку до вартості об'єкта нерухомості (табл. 1).

Таблиця 1

Реформування механізму оподаткування нерухомого майна

Етап	Заходи
1 етап. Коригування діючого механізму оподаткування нерухомим майном	– Внесення змін у формульний розрахунок ставки оподаткування шляхом впровадження уточнюючих коефіцієнтів, які враховують дохідні спроможності та місце розташування нерухомості (тип населеного пункту); – зміна бази оподаткування шляхом встановлення неоподаткованої площі та визначення платників податків; – роз'яснення схем розрахунку податку шляхом проведення семінарів для працівників податкових служб, юридичних і фізичних осіб
2 етап. Впровадження диверсифікованої системи об'єктів оподаткування	– Виділення класів нерухомості: комерційна (промислова) нерухомість, нерухомість сільськогосподарського призначення, нерухомість громадян; – створення інформаційної бази нарахування податку; – диференціація ставок оподаткування
3 етап. Формування кадастру нерухомості	– Створення необхідної бази для вартісної оцінки майна
4 етап. Створення державного кадастрового органу	– Визначення нормативно-правових основ діяльності організації; – затвердження статуту організації та визначення її основних завдань і функцій; – встановлення взаємодії державного кадастрового органу та державної податкової адміністрації; – формування діючої системи масової оцінки нерухомості
5 етап. Встановлення ставки податку на основі вартісної оцінки майна	– впровадження системи оцінки майна на основі ринкової вартості

Джерело: складено автором.

Оскільки даний процес є довготривалим, то першочерговим етапом є вдосконалення діючої бази оподаткування на основі впровадження коригуючих коефіцієнтів. На основі проведеного дослідження вартості нерухомості у різних адміністративно-територіальних одиницях вважаємо за доцільне впровадити уточнюючі коефіцієнти, які враховують дохідні спроможності та місце розташування нерухомості (тип населеного пункту). Коефіцієнт дохідної спроможності пропонуємо розраховувати виходячи з індексу середньої заробітної плати, який буде розраховуватися за формулою:

$$K_{дсз} = \frac{ЗПс_i}{ЗПр}, \quad (1)$$

де $ЗПс_i$ – середня заробітна плата в i -му регіоні;
 $ЗПр$ – середня заробітна плата в цілому по Україні.

Оскільки рівень життя населення у невеликих населених пунктах є нижчим, ніж у великих містах, тому пропонуємо використовувати таку шкалу врахування місця розташування нерухомості:

- міста, села, селища міського типу – 0,3;
- міста обласного значення – 0,9;
- м. Київ і м. Севастополь – 1.

Розрахунок суми податку з урахуванням наведених елементів буде мати вигляд:

$$P_{нм} = (S_n - H_{\min}) \times C_n \times K_{дсз} \times K_{км}, \quad (2)$$

де S_n – площа об'єкта нерухомого майна;
 $H_{\min}$ – неоподаткований мінімумум;
 C_n – ставка податку;
 $K_{дсз}$ – коефіцієнт дохідної спроможності громадянина;
 $K_{км}$ – коефіцієнт коригування місцезнаходження нерухомого майна.

При цьому встановлення пільги з оплати податку на квартири, які не перевищують 120 кв. метрів (для житлового будинку – на 250 кв. метрів), на нашу думку, є економічно необґрунтованим. Так, за дослідженням АЦ «Бюро економічних та соціальних досліджень» [3], кількість будинків (квартир) у Полтавській області, які відповідають даним вимогам, складають всього 9 тис. од., а отже, очікуваний економічний ефект, який передбачався із запровадженням даного податку, є значно більшим від фактичного. Тому вважаємо за доцільне використовувати показник неоподаткованого мінімуму, тобто стандартне податкове вирахування, що буде застосовуватися до об'єкта житлової нерухомості як гарантія соціального захисту населення. Чинне законодавство встановлює норму загальної площі житла на одного мешканця у розмірі 21 кв. м. за основним місцем проживання та додатково 10,5 кв. м на родину. З урахуванням цих норм величина неоподаткованого мінімуму визначається як добуток норми житлової площі на кількість зареєстрованих у даному житловому помешканні осіб. При цьому пільга у вигляді звільнення від сплати податку буде надаватися у випадку, якщо: $S_n \leq H_{\min}$.

Розрахуємо економічний ефект від впровадження запропонованого механізму формування податку на нерухомість (табл. 2). На основі даних головного управління статистики у Полтавській області [6] нами розраховано неоподаткований мінімум площі нерухомого майна у Полтавській області, який буде визначатися як добуток кількості постійного населення на неоподатковану площу 21 кв. м (звісно, розраховане значення буде умовним, оскільки деякі громадяни живуть в квартирах з меншою площею у розрахунку на одного прописаного і навпаки).

Таблиця 2

Шкала нарахування податку на нерухомість

Тип адміністративно-територіального утворення	Кількість жителів, тис. осіб	Загальна площа нерухомого майна, тис. м ²	Площа, що не оподатковується, тис. м ²	Коефіцієнт коригування місцезнаходження нерухомого майна	Коефіцієнт дохідної спроможності громадянина	Обсяг податку, тис. грн
1	2	3	4	5	6	7
м. Полтава	296,9	6265,9	6234,9	0,9	1,084	346,89
м. Комсомольськ	51,7	1138,4	1085,7	0,9	1,084	589,72
м. Кременчук	225,9	4896,2	4743,9	0,9	1,084	1704,26
м. Лубни	47,6	1147	999,6	0,9	1,084	1649,43
м. Миргород	41,1	912,5	863,1	0,9	1,084	552,79
Райони:						
Великобагачанський	25,8	672	541,8	0,3	1,084	485,65
Гадяцький	55,6	1648,6	1167,6	0,3	1,084	1794,15
Глобинський	45,9	1434,4	963,9	0,3	1,084	1754,99
Гребінківський	23,1	566,1	485,1	0,3	1,084	302,13

1	2	3	4	5	6	7
Диканський	19,3	495,5	405,3	0,3	1,084	336,45
Зіньківський	36	1116,5	756	0,3	1,084	1344,68
Карлівський	34,9	911,7	732,9	0,3	1,084	666,93
Кобеляцький	43,8	1365	919,8	0,3	1,084	1660,62
Козельщинський	20,3	582,1	426,3	0,3	1,084	581,14
Котелевський	19,9	542,3	417,9	0,3	1,084	464,02
Кременчуцький	40,5	1087	850,5	0,3	1,084	882,16
Лохвицький	44,5	1249,6	934,5	0,3	1,084	1175,34
Лубенський	33,2	1025,3	697,2	0,3	1,084	1223,83
Машівський	20	510	420	0,3	1,084	335,70
Миргородський	33,5	980,2	703,5	0,3	1,084	1032,10
Новосанжарський	35,5	1054,8	745,5	0,3	1,084	1153,70
Оржицький	24,9	693,7	522,9	0,3	1,084	637,09
Пирятинський	32,5	921	682,5	0,3	1,084	889,62
Полтавський	66,8	1609,1	1402,8	0,3	1,084	769,51
Решетилівський	26,9	740,2	564,9	0,3	1,084	653,88
Семенівський	26,5	793,2	556,5	0,3	1,084	882,90
Хорольський	35,9	1049,3	753,9	0,3	1,084	1101,85
Чорнухинський	12	448	252	0,3	1,084	731,09
Чутівський	23,7	568	497,7	0,3	1,084	262,22
Шишацький	21	565,5	441	0,3	1,084	464,39
Усього міста обласного значення	663,2	14360	13927,2	0,9	1,084	4843,09
Усього міста, села, селища міського типу в районах	802	22629,1	16842	0,3	1,084	21586,14
Разом	1465,2	36989,1	30769,2	X	X	26429,23

Джерело: розраховано на основі даних Головного управління статистики у Полтавській області.

Оскільки податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, запроваджено з січня 2013 р., то в 2012 р. фактичні надходження зазначеного податку до місцевих бюджетів області відсутні. Однак на 2013 р. місцевими радами Полтавської області затверджено податку на нерухоме майно у розмірі 233 200 грн. При цьому дане надходження затверджено лише по чотирьох адміністративно-територіальних утвореннях області: м. Лубни і м. Миргород і Лохвицькому та Хорольському районах. Використання запропонованої методики нарахування податку на нерухоме майно дає можливість збільшити фактичні надходження до 26429,23 тис. грн, а отже, економічна доцільність такого реформування механізму оподаткування нерухомого майна не підлягає сумнівам.

ВИСНОВКИ

Податок на нерухоме майно в Україні потребує подальшого вдосконалення, незважаючи на введення в дію норм Податкового кодексу. Запропонований механізм нарахування податку на нерухоме майно дозволить: 1) збільшити доходи місцевих бюджетів; 2) забезпечити виконання принципів справедливості та результативності побудови бюджетної системи; 3) розширити самостійність органів місцевого самоврядування у вирішенні питань місцевого значення. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Бюджетний кодекс України [Електронний ресурс] : від 08.07.2010 р. № 2456-VI : станом на 4 серпня 2010 р. / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/>. – Заголовок з екрану.
2. Податковий кодекс України [Електронний ресурс] : від 02 груд. 2010 р. № 2755-VI : станом на 4 лист. 2011 р. / Верховна Рада України. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T102755.html. – Заголовок з екрану.
3. Аналіз формування доходної частини міських бюджетів Полтавської області [Електронний ресурс] : громадське обговорення від 30 серпня 2011 року/АЦ «Бюро економічних та соціальних досліджень». – Режим доступу : <http://esoc.blox.ua>. – Заголовок з екрану.
4. **Бобох Н. М.** Податок на нерухомість: функції та цілі запровадження в Україні як необхідної складової частини податкової системи / Н. М. Бобох // Науковий вісник Волинського національного університету ім. Лесі Українки. – 2008. – № 7. – С. 9 – 15.
5. Загальна площа житлового фонду Полтавської області станом на 2012 рік: [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.zhitlo.net.ua/analytics.php?city=16&archive_id=28. – Заголовок з екрану.
6. Інформація Головного управління статистики у Полтавській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.poltavastat.gov.ua>. – Заголовок з екрану.
7. **Короткевич О. В.** Формування системи оподаткування нерухомого майна фізичних осіб / О. В. Короткевич, О. О. Ба-

грий [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/ep/2010_1/4_Korotkevych_Bagriy.pdf. – Заголовок з екрану.

8. Сидорович О. А. Фіскальна та соціально-економічна ефективність оподаткування нерухомого майна в Україні / О. А. Сидорович, Ю. В. Рудницька // Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє. – 2012. – № 17. – С. 120 – 127.

REFERENCES

“Analiz formuvannia dokhodnoi chastyny miskykh biudzhethiv Poltavskoi oblasti” [Analysis of the formation of revenues of local budgets Poltava region]. <http://esoc.blox.ua>

Bobokh, N. M. “Podatok na nerukhomist: funktsii ta tsili zaprovadzhennia v Ukraini iak neobkhdnoi skladovoi chastyny podatkovoi systemy” [Property tax: the function and purpose of implementation in Ukraine as a necessary part of the tax system]. *Naukovyi visnyk VNU imeni Lesi Ukrainky*, no. 7 (2008): 9-15.

“Informatsiia Holovnoho upravlinnia statystyky u Poltavskii oblasti” [To the Department of Statistics in the Poltava region]. <http://www.poltavastat.gov.ua>

Korotkevych, O. V., and Bahrii, O. O. “Formuvannia systemy opodatkuvannia nerukhomoho maina fizychnykh osib” [Formation of immovable property taxation of individuals]. http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/ep/2010_1/4_Korotkevych_Bagriy.pdf [Legal Act of Ukraine] (2010). <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/>

[Legal Act of Ukraine] (2011). http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T102755.html

Sydorovych, O. A., and Rudnytska, Yu. V. “Fiskalna ta sotsialno-ekonomichna efektyvnist opodatkuvannia nerukhomoho maina v Ukraini” [Fiscal and socio-economic efficiency of taxation of real estate in Ukraine]. *Ukrainska nauka: mynule, suchasne, maibutnie*, no. 17 (2012): 120-127.

“Zahalna ploshcha zhytlovoho fondu Poltavskoi oblasti stanom na 2012 rik” [Total area of housing Poltava region as of 2012]. http://www.zhitlo.net.ua/analytics.php?city=16&archive_id=28

УДК 331.5

ОЦІНКА ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНУ В КОНТЕКСТІ ЗБАЛАНСУВАННЯ СТРУКТУРИ РИНКУ РОБОЧОЇ СИЛИ

ЧУРСІНА Н. М.

УДК 331.5

Чурсіна Н. М. Оцінка трудового потенціалу регіону в контексті збалансування структури ринку робочої сили

У статті запропоновано методологічні засади визначення інтегрального показника трудового потенціалу району, а саме: розроблено схему проведення оцінки та визначено показники – стимулятори та дестимулятори, що формують структуру інтегральної оцінки трудового потенціалу. Запропоновано оцінювати стан трудового потенціалу району з урахуванням трьох компонент (демографічної, економічної та освітньої) на основі розрахунків багатомірної середньої. З використанням розробленої методики визначено інтегральну оцінку трудового потенціалу районів Донецької області у динаміці за 2007 – 2011 рр. Установлено, що у 2011 р. перше місце серед районів Донецької області за інтегральним показником трудового потенціалу посідав Мар'їнський район, а на останньому був Новоазовський. Проведено класифікацію районів Донецької області за інтегральним показником трудового потенціалу (виокремлено райони з низьким, середнім і високим рівнем трудового потенціалу), яка має бути враховано при обґрунтуванні вибору стратегії розвитку регіону, розробці кадрової політики та напрямів збалансування регіонального ринку робочої сили.

Ключові слова: трудовий потенціал, ринок робочої сили, оцінка трудового потенціалу, збалансованість регіонального ринку робочої сили.

Рис.: 2. **Табл.:** 4. **Формул.:** 3. **Бібл.:** 8.

Чурсіна Надія Михайлівна – асистент, кафедра «Маркетинг», Донецький національний університет (вул. Університетська, 24, Донецьк, 83001, Україна)

E-mail: nm-81@mail.ru

УДК 331.5

Чурсіна Н. М. Оценка трудового потенциала региона в контексте обеспечения сбалансированности структуры рынка труда

В статье предложены методологические основы определения интегрального показателя оценки трудового потенциала района, а именно: разработана схема оценки и выделены показатели – стимуляторы и дестимуляторы, которые формируют структуру комплексной оценки трудового потенциала. Предложено оценивать состояние трудового потенциала района, принимая во внимание три компонента (демографическую, экономическую и образовательную), основываясь на расчетах многомерной средней. С использованием разработанной методики проведена оценка трудового потенциала районов Донецкой области в динамике за 2007 – 2011 гг. Установлено, что в 2011 г. среди районов Донецкой области максимальный интегральный показатель трудового потенциала был в Мар'инском районе, а минимальный – в Новоазовском. Проведена классификация районов Донецкой области по значению интегрального показателя трудового потенциала (выделены районы с низким, средним и высоким уровнем трудового потенциала), которая должна приниматься во внимание при обосновании стратегии развития региона, разработке кадровой политики и направлений сбалансирования регионального рынка рабочей силы.

Ключевые слова: трудовой потенциал, рынок рабочей силы, оценка трудового потенциала, сбалансированность регионального рынка рабочей силы.

Рис.: 2. **Табл.:** 4. **Формул.:** 3. **Библ.:** 8.

Чурсіна Надежда Михайловна – асистент, кафедра «Маркетинг», Донецкий национальный университет (ул. Университетская, 24, Донецк, 83001, Украина)

E-mail: nm-81@mail.ru

UDC 331.5

Chursina N. M. Assessment of Labour Potential of a Region in the Context of Ensuring Equilibrium of the Labour Market Structure

The article offers methodological foundations of identification of an integral indicator of assessment of labour potential of a region, namely: it develops a scheme of assessment and allocates indicators – stimulators and de-stimulators, which form the structure of a complex assessment of the labour potential. The article offers to assess the state of labour potential of a region, taking into account three components (demographic, economic and educational), based on calculations of a multi-dimensional mean value. The developed methods were used for an assessment of labour potentials of the districts of the Donetsk oblast in dynamics for 2007 – 2011. It is established that the maximum integral indicator in 2011 among the districts of the Donetsk oblast was in the Maryinsky district and the minimum one – in the Novoazovsk district. The article conducts a classification of the districts of the Donetsk oblast by the value of integral indicator of the labour potential (it allocates districts with a low, average and high level of labour potential), which should be taken into account when grounding the regional development strategy, development of the personnel policy and directions of balancing the regional labour force market.

Key words: labour potential, labour force market, assessment of labour potential, equilibrium of the regional labour force market.

Pic.: 2. **Tabl.:** 4. **Formulae:** 3. **Bibl.:** 8.

Chursina Nadiya M. – Assistant, Department of, Donetsk National University (vul. Universytetska, 24, Donetsk, 83001, Ukraine)

E-mail: nm-81@mail.ru